

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д.ик.н. РОСИЦА РАНГЕЛОВА ПАВЛОВА;

Научна организация: секция “Международна икономика” в Институт за Икономически Изследвания при БАН;

Научна специалност: доктор на икономическите науки по “Статистика и демография” и професор по “Световно стопанство и международни икономически отношения”, по професионално направление 3.8. Икономика

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Световно стопанство и МИО” в Университета за национално и световно стопанство (УНСС)

Автор на дисертационния труд: Екатерина Кирилова Стефанова

Тема на дисертационния труд: „Ценообразуване на аеронавигационните услуги в Европа“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 2628 от 26.09.2024 г. на Зам.-ректора по НИД в УНСС

Информация за дисертанта

Дисертантът Екатерина Кирилова Стефанова се е обучавала като задочен докторант в катедра „МИО и бизнес“, факултет „Международна икономика и политика“, научната специалност - „Световно стопанство и МИО“ през периода 2018-2024 г.

Преди това Екатерина Стефанова получава своето образование в СУ „Св. Климент Охридски“, Юридически факултет - Бакалавърска специалност „Международни отношения” и Магистърска програма „Международни бизнес отношения. След това преминава на работа в ДП „Ръководство на въздушното движение“, Транспортен сектор – предоставяне на аеронавигационно обслужване последователно като специалист и главен експерт в отдел „Управление на проекти“. Там нейните основни дейности и отговорности са развиване и подобряване на единната методика за управление на стратегическите проекти в ДП РВД, осъществяване на мониторинг за нейното прилагане и др. Образованието и упражняваната работа ѝ дават подходящи и задълбочени познания при разработване на дисертационния труд.

1. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е в обем от 192 страници, от които 175 страници са основен текст и се състои от увод, четири глави, заключение, използвана литература и приложения. Включени са 12 таблици, 16 фигури и диаграми, 1 карта и 5 приложения. Списъкът с използвана литература съдържа общ брой 80 подходящи източника, които са сполучливо разделени в отделни групи: книги и монографии, периодични издания, правни източници, електронни източници.

Намирам, че *обектът и предметът* на изследването са правилно формулирани. *Тезата* е, че при ценообразуването на аеронавигационните услуги в Европа може да се приложи динамичното ценообразуване на принципа на модулирането на таксите, което би подобрило финансовите резултати на доставчика на аеронавигационно обслужване. Формулирани са две релевантни хипотези.

Целта на дисертационния труд е на базата на критичния анализ на традиционните и съвременните методи на ценообразуване, изследване на спецификите на аеронавигационното обслужване и неговото ценообразуване, да се предложи модел на динамично ценообразуване, което да повиши финансовите резултати на доставчика на аеронавигационни услуги. Формулирани са 13 изследователски задачи, чието последователно решаване е довело до изпълнение на основната цел на дисертацията.

2. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертантът познава много добре материята, която изследва, като законодателство, регулации, фактическо положение и емпирични данни за аеронавигационно обслужване в Европа. Солидното познаване на тази дейност се основава на професионалния опит на дисертанта и се отразява в постигнатите резултати. Анализирани са спецификите на ценообразуването при предоставянето на аеронавигационни услуги в Европа. Извършен е преглед на регулациите в областта на ценообразуването на аеронавигационното обслужване, като е отделено внимание на използваните механизми за споделяне на риска, свързан с трафика и разходите. Тази материя е компетентно и ясно изложена в последователно развитие, за да се стигне до предлагане на собствено емпирично изследване с убедителни изводи.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам основните научни и практико-приложни приноси, които посочва дисертантът, че има, а именно: разработване на собствена дефиниция за динамичното ценообразуване като метод на ценообразуване; предлагане на авторов модел на динамично определяне на таксовите единици или модулиране на таксите, при който се въвеждат коригиращи коефициенти и се определя тяхното относително значение; приложението на динамичното ценообразуване при българския доставчик на аеронавигационно обслужване. Използвани са реални данни от отчетите на ДП „Ръководство на въздушното движение“ и информация от Евроконтрол при разработването и апробирането на авторския модел на динамично ценообразуване при предоставяне на аеронавигационни услуги, което е в голям плюс на изследването.

4. Оценка на публикациите по дисертацията

Екатерина Стефанова заявява три публикации през 2021-2023 г. във връзка с дисертационния труд, които са достатъчни според изискванията. Една от тях е на български език, а другите две – на английски. Две от тях са в резултат от участия в научни конференции, а едната е статия в Journal of Economics and Public Finance.

В две от публикациите се разглежда концепцията за Единно европейско небе и икономическите фактори, довели до неговото формиране, и европейската регулаторна рамка. Защишава се позицията, че стратегическите цели на инициативата за Единно европейско небе следва да служат за повишаване на конкурентоспособността на европейската авиационна индустрия, а общите правила и въвеждането на хармонизирана законодателна рамка биха допринесли за подобряване на ефективността на управлението на въздушното движение при отчитане на интересите и особеностите на всички заинтересовани страни в европейската авиационна верига. В една от публикациите е направен сравнителен анализ между двата използвани метода на ценообразуване на аеронавигационни услуги в Европа – методът на пълно възстановяване на разходите и методът на установените разходи.

5. Оценка на автореферата

Авторефератът е в обем на 48 страници и е разработен съобразно изискванията за дисертационен труд. Той е добре структуриран и отразява основното съдържание, изводи, научни приноси, списък на публикации на автора и декларация за оригиналност.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки и препоръки.

7. Заключение

Дисертационният труд показва, че дисертантът Екатерина Кирилова Стефанова притежава много добри теоретични знания и умения за анализ, като показва качества за самостоятелно провеждане на научно изследване. Това се подкрепя от приложените дисертационен труд, автореферат, описани постигнати резултати и приноси, направени публикации. Дисертационният труд съдържа научно-приложни и приложни резултати, които представляват принос в науката.

Предвид гореизложеното, давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Екатерина Кирилова Стефанова в професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Световно стопанство и международни икономически отношения“ към катедра „МИО и бизнес“, факултет „Международна икономика и политика“ на УНСС.

17 октомври 2024 г./София

Подпис: